

ΑΠΟΥΣΕΙΣ

Η δημογραφική συρρίκνωση της Ελλάδος είναι αδυσώπητη

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ Θ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΣ*

Οι ιστορικοί παραθέτουν πολλούς λόγους για να εξηγήσουν την πτώση του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Ο εθνικός μας ιστορικός, Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος, θεωρεί την λειψανδρία ως τον μόνο λόγο. Μάλιστα, στην εισαγωγή του πεντάτομου έργου του αφιερώνει αρκετές σελίδες για να αναδείξει αυτή τη διαφορά μεταξύ Ελλήνων και Ρωμαίων.

Αν και διαφωνώ με την επιχειρηματολογία του Παπαρρηγόπουλου, το αδιαμφισβήτητο γεγονός είναι ότι Ελλάδα χωρίς Έλληνες δεν μπορεί να υπάρξει. Οι εθνικές, πολιτικές και οικονομικές συνέπειες της δημογραφικής συρρίκνωσης της Ελλάδος είναι αδυσώπητες. Το πιο σημαντικό δεν είναι μόνο το σύνολο του πληθυσμού σε μία δεδομένη χρονική περίοδο αλλά και η ηλικιακή διάρθρωσή του, η οποία δείχνει το τι μέλλει γενέσθαι.

Εξίσου σημαντικό είναι και οι πληθυσμιακές τάσεις συγκρινόμενες με άλλες χώρες, κυρίως με εκείνες που η Ελλάδα έχει πολιτικές διαφορές, οι οποίες πολλές φορές στο παρελθόν λύθηκαν με στρατιωτικά μέσα. Για παράδειγμα, η Τουρκία την τελευταία δεκαετία πρόσθεσε μία ολόκληρη Ελλάδα στον πληθυσμό της. Έχει δε το μεγαλύτερο στρατό μέσα στο ΝΑΤΟ μετά τις ΗΠΑ.

Ο Πίνακας απεικονίζει το σύνολο του ελληνικού πληθυσμού και την ηλικιακή του διάρθρωση ως ποσοστό επί του συνόλου. Επί μισό αιώνα από το 1961, ο πληθυσμός της Ελλάδος αυξανόταν, παρά τη μετανάστευση πολλών Ελλήνων στο εξωτερικό. Από 8,4 εκατομμύρια το 1961, ξεπέρασε τα 10 εκατομμύρια το 1991, και έφθασε τα 11,1 εκατομμύρια το 2011. Αν και μικρή, η αύξηση του πληθυσμού ήταν θετική. Το 2018, για πρώτη φορά, ο ελληνικός πληθυσμός μειώθηκε στα 10,7 εκατομμύρια. Το πιο ανησυχητικό είναι η διάρθρωση του πληθυσμού. Η ηλικιακή ομάδα των παιδιών (0-14 έτη) από 26,2% στο σύνολο του πληθυσμού το 1961, μειώθηκε στο 14,4% το 2018. Αν αυτή η τάση συνεχιστεί, η Ελλάδα θα μείνει χωρίς Έλληνες.

Πώς μπορεί να αυξηθεί ο πληθυσμός της Ελλάδος;

Τρεις τρόποι υπάρχουν για να αυξηθεί ο πληθυσμός: (α) αύξηση των γεννήσεων, (β) παλινόστηση, και (γ) αύξηση της μετανάστευσης. Για λόγους που δεν θα αναλύσω εδώ, η αύξηση της μετανάστευσης θα δημιουργήσει πολλά προβλήματα. Θα επιταχύνει τη διαδικασία δημιουργίας μιας Ελλάδας χωρίς Έλληνες. Δεν φταίνε οι μετανάστες. Οι Έλληνες φταίνε. Οι Έλληνες είναι εξ αρχαιοτάτων χρόνων ένας φιλόξενος λαός με την προϋπόθεση ότι ο ξένος παραμένει ξένος. Αν ο ξένος θελήσει να γίνει Έλληνας, απλά δεν γίνεται αποδεκτός, ακόμη και αν μετείχε της Ελληνικής παιδείας.

Απομένουν οι άλλες δύο πολιτικές. Η αύξηση των γεννήσεων είναι μία μακρόχρονη πολιτική που δύσκολα μπορεί κανείς να επηρεάσει, διότι η επιλογή είναι ατομική· αφορά τις αποφάσεις δύο ανθρώπων. Η επιλογή του ενός ή

Πίνακας

Η Ηλικιακή Διάρθρωση του Πληθυσμού της Ελλάδος

	1961	1971	1981	1991	2001	2011	2018
Σύνολο (χιλιάδες)	8.398	8.831	9.729	10.320	10.862	11.105	10.733
0-14 (%)	26,2	24,9	22,4	18,9	15,1	14,7	14,4
15-64 (%)	65,5	63,9	64,4	67,2	67,3	65,9	63,7
65+ (%)	8,3	11,1	13,2	14,0	17,6	19,5	21,9

των δύο παιδιών ανά οικογένεια δεν λύνει το δημογραφικό πρόβλημα. Ούτε η οικονομική ευμάρεια λύνει το πρόβλημα. Δεν φαίνεται να υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της αύξησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος ή πλούτου και του αριθμού των παιδιών. Μάλλον αρνητική είναι η σχέση.

Μένει η άλλη πολιτική, της παλινόστησης. Αυτή ενισχύεται από μεγάλους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, διότι αυξάνει την άμεση ζήτηση για ανθρώπινο δυναμικό. Οι Έλληνες του εξωτερικού αποτελούν την άμεση λύση στο δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδος.

Όχι μόνο αυτοί που έφυγαν, λόγω της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, αλλά και εκείνοι που είναι δεύτερης και τρίτης γενιάς. Πολλοί από αυτούς θα ενδιαφερόντουσαν αν τα οικονομικά κίνητρα και το ευρύτερο περιβάλλον ευνοούσε. Το θέμα αυτό άμεσα συνδέεται με τις επενδύσεις, διότι είναι αυτές που δημιουργούν εκείνες τις θέσεις εργασίας που θα παρακινήσουν τους Έλληνες του εξωτερικού να επιστρέψουν στην χώρα τους.

*Ο Γρηγόρης Θ. Παπανίκος είναι οικονομολόγος